

Stap naderbij

Door agressie bij een cliënt willen we soms situaties vermijden en fysiek en sociaal afstand houden. Maar juist nabijheid is een sleutel om agressie te verminderen. In deze werkvorm onderzoek je of dat stapje naderbij nodig is.

Werkvorm

voor behandelteams in de GGZ

Praktisch

- Deze werkvorm duurt ongeveer vijf kwartier.
- Zorg voor een flipover of flappen papier, neem enveloppen en schrijfmateriaal mee.

1 Afstand in kaart brengen

Stel een cliënt in deze werkvorm centraal waarin je als team herkent dat je – vanwege zijn of haar agressie – wel eens de neiging hebt om fysieke en sociale afstand te nemen. Je gaat dit afstand nemen zonder oordeel in kaart brengen. Schrijf bij deze vraag mee op een flipover.

- Verzamel antwoorden op de vraag: wat doen we concreet niet in het contact met de cliënt, terwijl dit 'gewone' omgangsvormen zijn? Hoe hebben we, bewust of onbewust, afstand gehouden? Bijvoorbeeld: 'Ik heb geen oogcontact bij binnenkomst gemaakt', 'Ik ben niet zomaar een gesprekje begonnen', 'Ik heb niet gevraagd hoe de cliënt geslapen heeft', 'Ik heb de cliënt niet een tweede keer uitgenodigd voor de lunch'. Elk teamlid noemt om de beurt een voorbeeld uit de afgelopen twee weken. Begin eventueel zelf. Ga net zo lang door tot er geen nieuwe punten meer genoemd worden.

Vraag de teamleden om openheid. Benadruk dat het om een begrijpelijke reactie gaat, en dat we zonder oordeel aan het inventariseren zijn.

Let op: voer geen discussies over terecht of onterecht en ga ook niet in op onderlinge verschillen.

- Bekijk met elkaar de opsomming. Wat valt je op?

2 Functioneel of normaal contact

- Teken op het papier een schaal van 0 tot 10. Of zet de schaal uit in de ruimte met een denkbeeldige lijn. Zie het voorbeeld hieronder.
- Vraag iedereen om positie te kiezen op deze schaalvraag.

Hoe typeren wij als begeleiders ons contact met deze cliënt?

- Wissel uit welk cijfer iedereen geeft, vraag bij elkaar door. Vragen die kunnen helpen zijn:
  - Wat zit er 'in' het cijfer: wat maakt dat je geen punt lager scoort? Of een nul?
  - Is het cijfer wel eens hoger geweest? Wat was er toen anders?

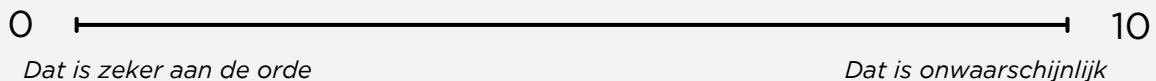
- o Wat zit er 'in' het cijfer: wat maakt dat je geen punt lager scoort? Of een nul?
- o Is het cijfer wel eens hoger geweest? Wat was er toen anders?
- o Stel dat we de cliënt deze vraag stellen, wat zou deze dan zeggen? Vraag door op wat 'in het cijfer' zit: wat maakt dat het geen nul zou zijn? Of niet een punt lager?
- o Stel dat een nieuw teamlid of een buitenstaander naar jouw handelen kijkt; wat ziet deze jou doen waardoor het dit cijfer is? Wat ziet hij of zij dat goed werkt?
- o Stel dat we naasten van de cliënt deze vraag stellen, wat zouden zij dan zeggen? Vraag ook hier weer door.
- o Zijn er teamleden bij wie het cijfer hoger is? Wat doen zij anders? Wat kunnen we van hen leren? Let op: vraag dit zonder oordeel uit; het kenmerkt sterke teams juist dat ze 'de kunst' van elkaar afkijken.

3 Binnenwereld

Als contact alleen nog functioneel is, is de cliënt steeds meer overgeleverd aan zijn of haar eigen (ingewikkelde of overweldigende) binnenwereld. Dat kan stress opleveren.

- In hoeverre is dit het geval bij jullie cliënt? Maak opnieuw een schaal, en vraag iedereen ook hierbij weer een cijfer te geven:

In hoeverre denk jij dat de cliënt aan zijn of haar eigen binnenwereld is overgeleverd (uitgaand van de 'gewone' menselijke omgangsvormen)?

4 Reflecteren en vervolg

Reflecteer op deze werkvorm: wat concluderen we eruit? Wat betekent dit voor onze aanpak? Zijn stapjes naderbij nodig? Zo niet, kijk dan of een andere werkvorm kan helpen om de vastlopende situatie te bespreken. Of check of er iets anders aan de hand is.

Zijn stappen naderbij inderdaad nodig? Geef de teamleden dan nog deze 'geheime' opdracht mee:

Deel 1

- Iedereen schrijft voor zichzelf op een blaadje welk concreet stapje hij of zij naderbij neemt in de komende periode. Het kan om iets kleins gaan. Beschrijf het heel concreet: wat, wanneer, hoe, hoe vaak, hoe laat, met wie, enzovoort. Zet je naam erbij, vouw het blaadje dicht en lever het in. Bewaar de ingeleverde blaadjes in een gesloten enveloppe.
- Spreek af wanneer je terug komt op deze opdracht; hou de periode relatief kort, bijvoorbeeld 2 weken, zodat het niet verwatert.
- Deel je geheime opdracht met niemand, of spreek af dat iedereen zijn of haar opdracht wel met één ander deelt. Zo kunnen tweetallen elkaar steunen, sparren en alert houden.
- Let in de komende weken goed op je collega's en kijk waar ze zich mogelijk anders gedragen, anders opstellen naar de betreffende cliënt, welke veranderingen je denk te zien.

Deel 2

- Na de afgesproken periode kom je weer samen. Open de enveloppe met de opdrachten.
- Alle teamleden proberen te achterhalen wat ieders geheime opdracht is. Wie in de voorgaande tijd goed keek en luisterde, heeft het misschien al in de gaten.
- Evalueer deze opdracht en maak afspraken: heeft het effect gehad op jezelf, op de cliënt, of op de samenwerking? Welk effect is dat? Wat houden we vast? Wat kunnen we uitbouwen? Is dit een onderwerp om met de cliënt te bespreken? Hoe pakken we dat aan?